

Μερικές σημειώσεις για την Ανώτατη εκπαίδευση ή πώς η "δημόσια" και "δωρεάν" παιδεία παράγει αποκλεισμούς και μπατσοκρατία.

Από τη φεουδαρχία στην υπηρεσία του αστικού κράτους...

Με το πέρασμα από το φεουδαρχικό σύστημα παραγωγής στην σταδιακή ανάπτυξη των καπιταλιστικών παραγωγικών σχέσεων διαμορφώθηκε η ανάγκη για την εκπαίδευση των πολιτών προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις νέες κοινωνικοοικονομικές απαιτήσεις. Ιστορικοπολιτικά, συμπίπτει με την άνοδο της αστικής τάξης στη Γαλλία και τη διαμόρφωση μιας ενιαίας εθνικής συνείδησης και ταυτότητας, ανατρέποντας τον τοπικισμό και κατακερματισμό με γεωγραφικά κριτήρια. Μια μορφή καθολικής εκπαίδευσης όλων των παιδιών θεωρούνταν αναγκαία για τη εγχάραξη της εθνικής ταυτότητας και τον έλεγχο του εκπαιδευτικού συστήματος από την αστική τάξη, πολιτικά και ιδεολογικά, θέση που κατείχε μέχρι τότε η εκκλησία.

Στη Γαλλία, μετά την βίαιη καταστολή της Παρισινής Κομμούνας (1871) και την ήττα της εργατικής επανάστασης, έγινε φανερό ότι η καθολική εκπαίδευση δεν αφορούσε τις κυριαρχούμενες τάξεις, που έπρεπε πλέον να αποδεχτούν την κοινωνική τους μοίρα και το ρόλο που έμελλε να διαδραματίσουν μέσα στην κοινωνία, ως τάξεις υποτελείς. Στην Αγγλία, ολόκληρο τον 19ο αιώνα, η εκπαίδευση είναι ιδιωτική υπόθεση την οποία διαχειρίζονται οι γονείς, η εκκλησία και διάφορες φιλανθρωπικές οργανώσεις. Η μέση εκπαίδευση αποτελεί μονοπώλιο των μεσαίων και ανώτερων τάξεων της αγγλικής κοινωνίας, ενώ η εργατική τάξη περιορίζεται στην στοιχειώδη εκπαίδευση.

Στον ελλαδικό χώρο, με τη σύσταση του νεοελληνικού κράτους υπήρξε η "ανάγκη" δημιουργίας μιας ενιαίας εθνικής ταυτότητας προκειμένου να αφομοιωθούν όλες οι ομάδες πληθυσμών, που κατοικούσαν στην περιοχή από τον καιρό της βυζαντινής αυτοκρατορίας και δεν συνδέονταν με καμία εθνολογική συγγένεια ή υποτιθέμενη φυλετική καθαρότητα. Το εκπαιδευτικό έργο ανατέθηκε σε ξένους και έλληνες λόγιους, που διέμεναν κυρίως στη Δύση, και φυσικά στην εκκλησία. Η στοιχειώδης εκπαίδευση, που αποσκοπεί στην κατασκευή μιας κοινής γλώσσας και ιστορίας αλλά και η τεχνική & επαγγελματική εκπαίδευση με στόχο την ανάπτυξη της οικονομίας, αποτέλεσαν τους βασικούς στόχους των κυβερνήσεων.

Από τις αρχές του 20ου αιώνα, οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες αλλάζουν και η ανάγκη για περαιτέρω επαγγελματική κατάρτιση και εξειδίκευση οδηγεί σε αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα των δυτικών κρατών. Παράλληλα, τα εργατικά και σοσιαλδημοκρατικά κόμματα διεκδικούν τη βελτίωση των συνθηκών εκπαίδευσης της εργατικής τάξης. Από το μεσοπόλεμο και ιδιαίτερα μετά τον 2ο παγκόσμιο πόλεμο, ένας νέος συσχετισμός δυνάμεων εκφράζεται πολιτικά με τη λεγόμενη σοσιαλδημοκρατική συναίνεση. Αποτελεί στην ουσία τον συμβιβασμό ανάμεσα στο κεφάλαιο και την εργατική πρωτοπορία. Η αύξηση των μισθών και των κοινωνικών παροχών στα πλαίσια του κράτους πρόνοιας, πάντα με σκοπό την αύξηση της κατανάλωσης και άρα της παραγωγής, οδηγεί και στη διαμόρφωση ενός ενιαίου εκπαιδευτικού συστήματος. Η ανάδυση νέων μισθωτών μεσαίων στρωμάτων και η είσοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας, προϋποθέτουν μια πιο μακροχρόνια και συστηματική εκπαίδευση. Η δευτεροβάθμια και (ως ένα σημείο) η τριτοβάθμια εκπαίδευση αναμορφώνονται ριζικά και μαζικοποιούνται εγκαταλείποντας τον αριστοκρατικό τους χαρακτήρα. Η διαφοροποίηση με βάση την καταγωγή όμως δεν εγκαταλείπεται, αλλά μεταφέρεται στο εσωτερικό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μορφή του διπλού και ανισότιμου καπιταλιστικού δικτύου ανάμεσα στη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατά συνέπεια στη δυνατότητα εισόδου στα Πανεπιστήμια.

Με την άνοδο του νεοφιλελευθερισμού, η εκπαίδευση και η μόρφωση αντιμετωπίζονται ως ιδιωτικά αγαθά και εμπορεύσιμα καταναλωτικά προϊόντα, ακολουθούν δηλαδή την πορεία της οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζεται και επηρεάζει συνολικά όλους τους τομείς της κοινωνίας. Στα περισσότερα οικονομικά ανεπτυγμένα κράτη, η ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης, η “ελεύθερη επιλογή” σχολείου και η χρηματοδότηση των σπουδών από πολυεθνικές εταιρείες οδηγούν στην πλήρη ανατροπή του υποτιθέμενου κοινωνικού κράτους και της εκπαίδευσης ως κοινωνικού δικαιώματος.

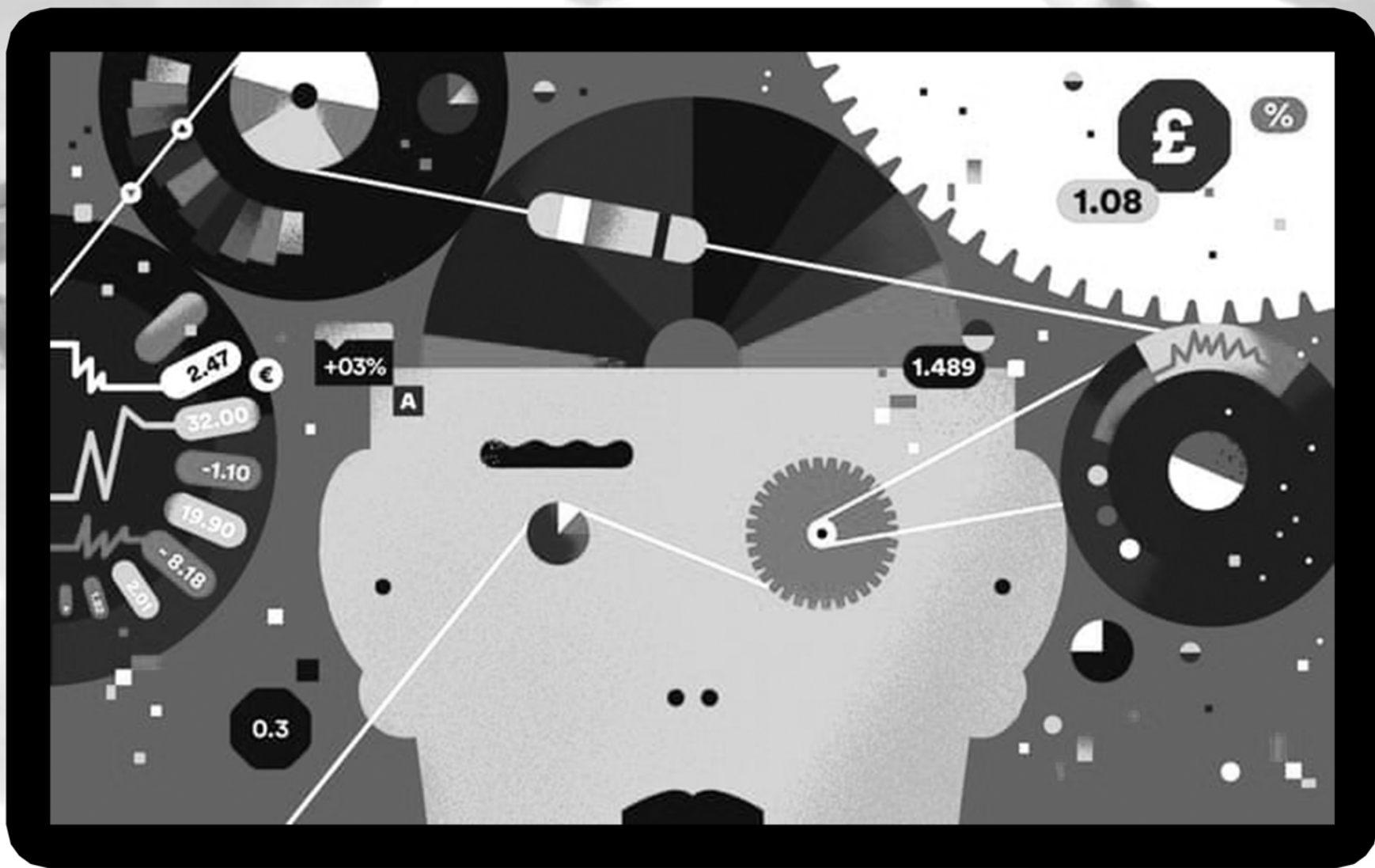
... και από εκεί στην υπηρεσία της πρεσβείας.

Οι ασφυκτικές πιέσεις για αναδιάρθρωση των ελληνικών πανεπιστημίων με σκοπό την πλήρη ιδιωτικοποίηση τους, ακολουθώντας το μοντέλο των “δυτικών” πανεπιστημίων αποτυπώνονται με σαφήνεια στα έγγραφα των WikiLeaks. Από το 2006 τα έγγραφα της πρεσβείας αναφέρουν το άσυλο όπως και τις φοιτητικές κινητοποιήσεις ως προβλήματα ικανά να σταθούν εμπόδιο στην ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων. Το 2008 τα έγγραφα διαπιστώνουν ότι η εξέγερση του Δεκέμβρη θα καταστήσει δυσκολότερη την προώθηση της ατζέντας τους για τα πανεπιστήμια και προτείνουν να συστρατευτεί η φιλήσυχη φοιτητική πλειοψηφία, στην καμπάνια για την κατάργηση του ασύλου. Το 2009, ο πρόεδρος του ΕΚΠΑ Γ. Μπαμπινιώτης, που μπαينوβγαίνει στην αμερικάνικη πρεσβεία ανοίγει την κερκόπορτα για τις μεταρρυθμίσεις. Οι αμερικάνοι και οι εγχώριοι λακέδες τους όπως ο Μπαμπινιώτης, συνεχίζουν ν' αντιμετωπίζουν ως προβλήματα την πολιτικοποίηση των φοιτητ(ρι)ών, το άσυλο, την κληρονομιά του Πολυτεχνείου του 1973 και αναζητούν τρόπους ώστε τα στελέχη της πρεσβείας να γίνουν επιτέλους ευπρόσδεκτα από τους/τις φοιτητ(ρι)ες στα ελληνικά πανεπιστήμια.

Η δημοσιοποίηση των αρχείων των WikiLeaks επιβεβαιώνει αυτό που για μας αποτελεί την πολιτική συλλογική παρακαταθήκη των αγώνων που έχουν δοθεί στα / και για τα πανεπιστήμια. Επιβεβαιώνει δηλαδή ότι η αυτοοργάνωση και τα εξεγερσιακά γεγονότα που μπορεί να παράξει, αποτελούν αγκάθια για τους εξουσιαστές αυτού του κόσμου. Για αυτό και η εγχώρια και η διεθνή τάξη, πάντα σε πλήρη σύμπλευση δεν θα σταματήσουν μέχρι να ξεριζώσουν από τα πανεπιστήμια το “ενοχλητικό” κομμάτι που εγκυμονεί αταξία και αποτελεί τον πολιτικό κληρονόμο της εξεγερσιακής μνήμης.

Το αφήγημα του ταξικού πλουραλισμού στα Πανεπιστήμια ή η πραγματικότητα ας πρόσεχε...

Η ταξική και κοινωνική ανισότητα στο πανεπιστήμιο, παρά τις διακηρύξεις για το αντίθετο, ήταν και θα είναι ταυτόσημη με την ίδια του την ύπαρξη. Και αυτό γιατί το πανεπιστήμιο εγκαθιδρύθηκε και θεμελιώθηκε σαν ένα ακόμη προνομιακό πεδίο όπου παραδοσιακά οι “κληρονόμοι” της αστικής τάξης έπαιρναν τα απαραίτητα εφόδια για να συνεχίσουν να αποτελούν τους/τις εκλεκτούς/ες συνεχιστές της. Η αξιοποίηση του μορφωτικού και μετέπειτα υπαρκτού κεφαλαίου που κατέχουν, είναι εξάλλου αυτή που θα τους διαφοροποιήσει και θα τους ιεραρχήσει υψηλότερα στην αγορά εργασίας, από τους πληβείους χειρώνακτες των κατώτερων τάξεων.

Στον ελλαδικό χώρο, όπου το πανεπιστήμιο ελέγχεται και ρυθμίζεται κατ' αποκλειστικότητα από το κράτος και τις πολιτικές του, οι ανισότητες εκτός από κοινωνικές περιλαμβάνουν έμφυλες αλλά και φυλετικές διαστάσεις. Το μεταπολιτευτικό κυρίως αίτημα για μαζικοποίηση του πανεπιστημίου συνδέθηκε με την προοπτική της κοινωνικής κινητικότητας, αφού η εισαγωγή σε αυτό, εξασφάλιζε και το "πέρασμα" από την εργατική στην αστική τάξη. Και ακριβώς αυτή η επίφαση της κοινωνικής κινητικότητας είναι που νομιμοποιεί το πανεπιστήμιο ως αυτό που είναι: Μια ιδεολογική μηχανή, όπου οι όροι "ισότητα ευκαιριών", "ατομική αξία" και "προσωπική διάκριση" συντηρούνται και αναπαράγονται σε βάρος όσων ήδη βρίσκονται χαμηλά στην ταξική ιεραρχία.

Και ενώ σε κάποιο βαθμό και λόγω των ιδιαίτερων ιστορικών και κοινωνικών συνθηκών, η κοινωνική κινητικότητα μέσω του πανεπιστημίου στον ελλαδικό χώρο έμοιαζε να επιτεύχθηκε, (σε σύγκριση πάντα με τους κάθετους ταξικούς φραγμούς των δυτικοευρωπαϊκών χωρών), τα περισσότερα πτυχία των φοιτητ(ρι)ών της εργατικής τάξης εξακολουθούν να μην εξαργυρώνονται στην αγορά εργασίας. Και αυτό γιατί προέρχονται από τμήματα τα οποία δεν απολαμβάνουν τον ίδιο βαθμό κοινωνικού κύρους όπως τα τμήματα των ΑΕΙ και των πολυτεχνικών σχολών, των μεγάλων κυρίως αστικών κέντρων, στα οποία φοιτούν στην πλειοψηφία τους παιδιά των οικονομικά ευνοούμενων κοινωνικών στρωμάτων. Η διαστρωμάτωση αυτή ευνοεί και την μετέπειτα μισθολογική ανισότητα αφού οι όροι αμοιβής και οι συνθήκες απασχόλησης είναι δυσχερέστεροι για όσους/ες δεν είναι ήδη κοινωνικά ευνοημένες/οι.

Εάν υπήρχαν ίσες ευκαιρίες όπως διατείνονται τόσο τα νεοφιλελεύθερα όσο και τα σοσιαλιστικά φερέφωνα, η κοινωνική καταγωγή των φοιτητ(ρι)ών σε όλες τις σχολές και τμήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα ήταν παραπλήσια της κατανομής των κοινωνικών ομάδων στον συνολικό πληθυσμό.

Οι κρατικές πολιτικές διαχωρισμού και αποκλεισμού των χαμηλών κοινωνικά στρωμάτων εντάθηκαν ιδιαίτερα μετά το ξέσπασμα της συστημικής κρίσης το 2009, τόσο όσο αφορά στην πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όσο και στην επιλογή σχολής που να οδηγεί σε άμεση επαγγελματική αποκατάσταση. Επιπλέον η πρόσβαση των μεταναστ(ρι)ών δεύτερης γενιάς έγινε ακόμη δυσκολότερη, ενώ ανύπαρκτα σχεδόν είναι τα ποσοστά αλλοδαπών κυρίως από ασιατικές χώρες αλλά και των Ρομά.

Παράλληλα, η επιστημονική γνώση προβάλλεται ως ταξικά ουδέτερη. Η φαινομενική ουδετερότητα της επιστήμης, αποτέλεσε έναν καλό μανδύα για την απόκρυψη της σχέσης του καπιταλισμού με την παραγωγή γνώσης. Τα τεχνολογικά επιτεύγματα χρηματοδοτούνται και διαδίδονται επειδή κατά πρώτο λόγο είναι καπιταλιστικά ωφέλιμα και αξιοποιήσιμα. Στο ίδιο μοτίβο, οι διάφοροι κλάδοι εκπαίδευσης ιεραρχούνται και χρηματοδοτούνται ανάλογα με την σχέση τους με το κεφάλαιο και την χρησιμότητα του για την αναπαραγωγή του. Την ίδια στιγμή το κράτος φροντίζει (όχι πάντα επιτυχημένα αν αναλογιστούμε τη μαζικότητα των κινητοποιήσεων του φοιτητικού κινήματος διαχρονικά, με πιο πρόσφατα τα παραδείγματα των κινητοποιήσεων του 2006-7 αλλά και του Απριλίου του '21) όχι μόνο ν' ασκεί απόλυτο έλεγχο στην παραγωγή της πανεπιστημιακής γνώσης, αλλά ν' αναδιαρθρώνεται προς το συντηρητικότερο κάθε φορά που το απαιτεί η αγορά εργασίας. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζει ότι η μαζικοποίηση του πανεπιστημίου θα συνεχίσει να παράγει αποκλεισμούς συντελώντας στον απαραίτητο καταμερισμό της εργασίας για τις ολοένα και αυξανόμενες απαιτήσεις του κεφαλαίου.

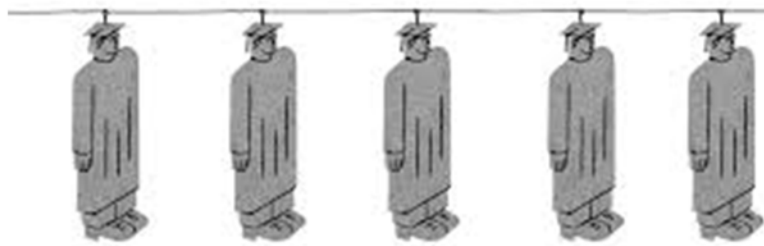
Αρκετά μεγάλο μέρος των φοιτητ(ρι)ών που προέρχονται από την κοινωνική βάση εξάλλου έχουν υπάρξει ήδη εργάτ(ρι)ες πριν καν τιτλοδοτηθούν για αυτό. Είτε σε δουλειές ελάχιστα αμειβόμενες για να εξασφαλίσουν την συνέχιση των σπουδών τους, είτε σαν ευέλικτο και ελαστικό προσωπικό σε εργασιακά κότεργα στα πλαίσια των πρακτικών τους ασκήσεων για την απόκτηση του πολυπόθητου πτυχίου. Αν καταφέρουν βέβαια να φτάσουν ως αυτό, αφού διαχρονικά ένα σημαντικό ποσοστό φοιτητ(ρι)ών (25-30%) που εισέρχεται ετησίως στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τις εγκαταλείπει λόγω οικονομικών κυρίως προβλημάτων.

«Ελεύθερα» Πανεπιστήμια και λοιπές ιστορίες για αγρίους

Η επιβολή των κοινωνικών απαγορεύσεων δε θα μπορούσε να μην επηρεάσει και τη λειτουργία των πανεπιστημίων. Εδώ και ενάμιση περίπου χρόνο με κυβερνητική εντολή, τα πανεπιστήμια απονεκρώθηκαν από κάθε δραστηριότητα. Μια επιφανειακή ανάγνωση θα ήταν ότι η συγκεκριμένη συγκυρία αποτέλεσε την αφορμή ώστε το κράτος να εδραιώσει την κυριαρχία του στο πανεπιστήμιο. Παρότι η περίοδος που διανύσαμε χαρακτηρίστηκε από μειωμένες κοινωνικές αντιστάσεις και αποτέλεσε μια ευκαιρία ώστε το κράτος και το κεφάλαιο να εντείνουν την επέλαση τους σε όλους τους τομείς, στα πανεπιστήμια η κυριαρχία κράτους/κεφαλαίου, αν θέλουμε να ξεπεράσουμε τις τάσεις στρουθοκαμηλισμού μας, ήταν ήδη εδραιωμένη. Το κράτος υπήρχε και θα υπάρχει ανέκαθεν στο πανεπιστήμιο. Τα πανεπιστήμια άλλωστε αποτελούν όχι απλά μια ακόμα κρατική δομή αλλά την πλέον κερδοφόρα των βαθμίδων της εκπαίδευσης, όσο και εάν ο όρος του αυτοδιοίκητου προσπαθεί μάταια να πλασάρει μια ψευδαίσθηση αποστασιοποίησης από την κρατική αγκαλιά.

Για να κατανοήσουμε καλύτερα το ρόλο του πανεπιστημίου θα πρέπει να το εξετάσουμε τόσο ανεξάρτητα όσο και σαν κομμάτι του συνόλου της τυπικής εκπαίδευσης. Μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας που προσπαθεί να καταστείλει την αυταξία του ατόμου και θεωρεί ότι η μοναδική του ικανότητα έγκειται στο πως θα καταστεί χρήσιμο για την κοινωνία. Για το έθνος-κράτος, το άτομο σαν προϊόν της εθνικής παιδείας θα είναι επιτυχημένο εάν έχει εμπεδώσει την εθνοθησκευτική, ρατσιστική και πατριαρχική κατήχηση της σχολικής εκπαίδευσης. Ιδανικά θα θέλει να συνεχίσει να ανεβαίνει τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, με διάθεση να πειραματιστεί και να καινοτομήσει σε κάποιον επιστημονικό τομέα, παράγωντας την "αναγκαία" καπιταλιστική υπεραξία. Από την άλλη, θα είναι προσαρμοστικό και πειθήνιο δεχόμενο άκριτα τη θέση του στον κοινωνικό κόσμο. Το εκπαιδευτικό σύστημα απαιτεί η/ο φοιτητρία/ης όπως και η κοινωνία να βρίσκονται διαρκώς στο άεναο κινήγι της "προόδου", κάτι που προϋποθέτει τον εκφυλισμό των κοινωνικών ενστίκτων του ατόμου.

Η βαθιά ριζωμένη ιεραρχική δομή της εκπαίδευσης σαν κομμάτι της κοινωνικής πειθάρχησης

Οι "αξίες" του κρατικού συστήματος εκπαίδευσης δε διαφέρουν σε τίποτα από αυτές του στρατού, της αγοράς εργασίας, ή του "σωφρονιστικού συστήματος", όπου η ψυχοσύνθεση του ατόμου πρέπει να ευθυγραμμίζεται με τα συμφέροντα της εξουσίας.

Όπως και σε όλα τα ιεραρχικά συστήματα έτσι και το εκπαιδευτικό βασίζεται στον εξαναγκασμό και στο δίπολο τιμωρία-επιβράβευση, έτσι ώστε να συνηθίζει το άτομο στα αποδεκτά πρότυπα σκέψης και δράσης και να ενσωματώνεται ομαλότερα σε μια ιεραρχική κοινωνία. Άλλωστε η δημιουργία στις σύγχρονες κοινωνίες ενός μαζικού υποχρεωτικού συστήματος εκπαίδευσης δεν είχε ουσιαστικό στόχο την αντιμετώπιση του αναλφαβητισμού. Ακόμα και σήμερα ανήλικοι φτωχοδιάβολοι και παιδιά μεταναστ(ρι)ών δεν έχουν πρόσβαση στην βασική εκπαίδευση. Βασικοί στόχοι του κρατικού συστήματος εκπαίδευσης είναι η βίαιη ένταξη των μειονοτήτων στην εθνική κουλτούρα με σκοπό την ομαλότερη μελλοντική ένταξη τους στην αγορά εργασίας και η δημιουργία εθνικού κορμού και εθνικ(ιστικ)ής συνείδησης. Κάτι που θα ήταν αδύνατο χωρίς τη συμμετοχή μιας μεγάλης μερίδας των εκπαιδευτικών, που ποτισμένοι με την εθνική κουλτούρα, δέχονται σχεδόν ευλαβικά το ρόλο του/της κρατικού υπάλληλου που αγωνίζεται για τη διατήρηση των υπάρχουσών κοινωνικών τάξεων και μιας ψευδοηθικολογικής κοινωνίας.

Το πανεπιστήμιο βρίσκεται στην κορυφή αυτής της εκπαιδευτικής πυραμίδας. Είναι μια προηγμένη μορφή σχολικής εκπαίδευσης, με τους ίδιους κανόνες που υπάρχουν και στις προηγούμενες βαθμίδες. Το ότι αυτοί οι κανόνες δεν είναι το ίδιο ασφυκτικοί οφείλεται στη διαφορετική στόχευση του. Το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητ(ρι)ών που θα αποφοιτήσουν από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, θα κατέχει τα απαιτούμενα στερεοτυπικά κοινωνικά πρότυπα ώστε να εισαχθεί στο πανεπιστήμιο και να στρατευτεί στην υπηρεσία του κεφαλαίου.

Το κράτος και το κεφάλαιο εκπροσωπούνται στους πανεπιστημιακούς χώρους, από τις διορισμένες πρυτανικές αρχές, τους/τις μεγαλοκαθηγητές/τριες εκπροσώπους των εταιρειών αλλά και από τις ίδιες τις εταιρίες, που επηρεάζουν μέχρι και τα μαθήματα στα προγράμματα των σπουδών ώστε να αντιστοιχούν στις εργασιακές απαιτήσεις τους. Από τις ιδιωτικές εταιρίες φύλαξης με wannabe μπάτσους ως υποκατάστατα αστυνόμευσης. Από τις εταιρείες ενοικίασης εργαζομένων ως σύγχρονοι δουλέμποροι, για σίτιση, καθαριότητες, κ.α. Σε αυτό το ζοφερό κλίμα, ένα μέρος του φοιτητικού κόσμου υιοθέτησε το ρόλο του "σοβαρού/ης" φοιτητή/τριας που προετοιμάζεται ώστε να εξαργυρώσει τα φοιτητικά του/της χρόνια με μια όσο πιο προνομιούχα οικονομικά και κοινωνικά θέση μπορεί στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Ένα άλλο μέρος είδε το πανεπιστήμιο ως την ευκαιρία για τα τελευταία χρόνια ανεμελιάς και αμφισβήτησης πριν οδηγηθεί στο "αναπόφευκτο" μονοπάτι της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Αυτές οι δύο κύριες τάσεις αποτυπώνονται ξεκάθαρα στα δεξιά και αριστερά τραπεζάκια της συνδιαλλαγής, του σεξισμού, της ανάθεσης και της ρουφιανιάς. Μια μικρογραφία μιας κοινωνίας με τα φαιδρότερα χαρακτηριστικά, που μέσα από τις φοιτητικές εκλογές παράγει τα επόμενα κομματικά και εταιρικά στελέχη.

Όπου δε φτάνει το γκλομπ του μπάτσου...

Ιστορικά και λόγω της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, οι πανεπιστημιακοί χώροι απέκτησαν ιδιαίτερη συναισθηματική αξία για ένα μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας. Οι νωπές μνήμες της μεταπολίτευσης, ανάγκασαν τον κρατικό μηχανισμό σε μια στρατηγική αναδίπλωσης του αστυνομικού κλοιού στα πανεπιστήμια. Δυστυχώς για το ανταγωνιστικό κίνημα το κρατικό κενό έσπευσαν να καλύψουν οι αριστεροί φοιτητοπατέρες. Αδράζοντας την ιστορική τους ευκαιρία, κατεύθυναν το φοιτητικό κίνημα σε δρόμους ιστορικά καταδικασμένους στο ρεφορμισμό, χωρίς καμία διάθεση αμφισβήτησης των εδραιωμένων σχέσεων εξουσίας. Αυτή η πολιτική κεφαλαιοποίησης των ακηδεμόνευτων αγώνων από την πλευρά των αριστερών εξαργυρώθηκε με δεκάδες υπουργικές θέσεις για αυτούς και με βαθιές πληγές στο ανταγωνιστικό κίνημα από την άλλη. Αποτέλεσμα είναι η απεμπόληση από ένα μέρος του κινήματος, των πρακτικών της χρήσης της αντιβίας ως μέσο αγώνα και η διοχέτευση της κοινωνικής οργής στο δρόμο της εκλογικής αφομοίωσης.

Η ρωγμή στην πανεπιστημιακή "κανονικότητα"

Αυτή τη χαλάρωση της μέγγενης των κατασταλτικών δυνάμεων εκμεταλλεύτηκε και το α/α κίνημα για να χτίσει στους πανεπιστημιακούς χώρους δομές ανταγωνιστικές στο κράτος. Η δημιουργία στεκιών και καταλήψεων, η οικειοποίηση κεντρικών πανεπιστημιακών κτηρίων από όλο και περισσότερο κόσμο ως τόπους οργάνωσης και πολιτικής συνδιαμόρφωσης και η χρήση των ιδρυμάτων ως εφελκύδια εξεγερτικών γεγονότων, θέρμισε μετά τα φοιτητικά γεγονότα του 2006-07 και ακόμα περισσότερο μετά τον Δεκέμβρη του 2008. Σε αυτές τις κοινωνικές συνθήκες έγινε ακόμα πιο σαφές ότι η πρωτόλεια εξεγερσιακή διάθεση σκέψης και δράσης ξεπερνάει τα στενά πλαίσια των κοινωνικά υιοθετημένων ιδιοτήτων, όπως αυτή της φοιτητικής. Οι μέρες στις οποίες οι πανεπιστημιακοί χώροι αποτελέσαν κομβικά σημεία διάχυσης της εξεγερσιακής φλόγας, ίσως έκαναν πιο εμφανές στην εξουσία ότι στο σχεδιασμό για την καθολική επικράτηση του νεοφιλελεύθερου δόγματος της αγοράς, αυτοί οι χώροι έχουν κεντρική θέση.

Εικόνες από ένα δυστοπικό και γνώριμο μέλλον

Οι κυβερνητικές παρεμβάσεις όλων αυτών των ετών με την κατάργηση του ασύλου, την επιβολή των διδάκτρων, την είσοδο σεκιουρητάδων, κ.α. δείχνουν ότι οι κρατικές μεθοδεύσεις στα πανεπιστήμια δεν αποτελούν πολιτικές εμμονές του νεοφιλελευθερισμού. Αποτελούν μια διαχρονική προσπάθεια εδραίωσης της κρατικής μονοκυριαρχίας αφού και η σοσιαλδημοκρατία από το δικό της κυβερνητικό μετερίζι, συμμετείχε στην ίδια προσπάθεια δημιουργίας αποστειρωμένων ιδρυμάτων με ταξικούς φραγμούς. Αυτό που έρχεται να συμπληρώσει το νεοφιλελεύθερο δόγμα των "αρίστων" στο σήμερα, είναι η προσπάθεια στρατιωτικοποίησης των πανεπιστημιακών χώρων, τοποθετώντας στρατιές νέων μπάτσων. Δημιουργώντας μέσω της εγκατάστασης καμερών, ένα πανοπτικό σύστημα ελέγχου, που θα καταγράφει τις συμπεριφορές που θα αποκλίνουν από το νέο αποδεκτό πλαίσιο "διαγωγής" και στοχοποιώντας και διαγράφοντας τους αντιφρονούντες στην νέα πανεπιστημιακή τάξη φοιτητών/τριών, μέσα από τη δημιουργία «ιδιώνυμων» αδικημάτων.

Μια κλιμάκωση που δείχνει ότι η επικράτηση του καθεστώτος στο "εδώ και τώρα", δεν του αρκεί. Αναζητά την εφαρμογή ενός νέου πιο βελτιωμένου προγράμματος βίαιης εκμάθησης κανόνων υποταγής, έτσι ώστε η αποδοχή του ασφυκτικού ελέγχου να γίνει δεύτερη φύση των κοινωνικών υποκείμενων. Αυτός άλλωστε είναι και ο αποτελεσματικότερος τρόπος μείωσης των κοινωνικών αντιστάσεων σε βάθος χρόνου, η συνήθεια στην υποταγή. Η εκπαίδευση στη πειθαρχία του οικονομικού μοντέλου. Η επιβράβευση των "αρίστων" με την προοπτική μιας κάρτας ελευθέρως για μια ανώτερη οικονομικά κάστα. Ο νέος νόμος για την παιδεία δεν έχει στην πραγματικότητα τίποτα το νέο να παρουσιάσει. Είναι η διαχρονική προσπάθεια του κράτους στις περιόδους που νιώθει παντοδύναμο, να στεγανοποιεί τις διαρροές προς άλλους δρόμους κοινωνικής συνειδητότητας.

Τι υπερασπιζόμαστε...

Το ερώτημα που τίθεται είναι τι ακριβώς υπερασπιζόμαστε πέρα από το προφανές ότι οι πανεπιστημιακοί χώροι όπως και όλοι οι χώροι πρέπει να είναι ανοιχτοί σε όλη την κοινωνία. Σίγουρα όχι την εξουσιαστική φύση του συστήματος εκπαίδευσης. Όπως δηλαδή χρησιμοποιήθηκε ιστορικά, σαν ένα εργαλείο επιβολής πρώτα από την εκκλησία και την αριστοκρατία και αργότερα από το πολιτικό καθεστώς ως μέσο για να κυριαρχήσει στους υπηκόους του. Ως αναρχικά όντα απορρίπτουμε οποιαδήποτε μορφή κοινωνικής αλληλεπίδρασης βασίζεται ή έστω εμπεριέχει ιεραρχικές και εξουσιαστικές σχέσεις και το πανεπιστήμιο είναι γεμάτο από ακαδημαϊκό συγκεντρωτισμό και "αυθεντίες" που κάνουν επίκληση του ρόλου τους. Συνεχίζουμε να πιστεύουμε ότι οι κοινωνίες και οι επιμέρους λειτουργίες τους οργανώνονται καλύτερα μέσα στα πλαίσια της αυτονομίας και της αυτοδιαχείρισης. Αρνούμαστε το ρόλο των "καταναλωτ(ρι)ών γνώσης" σε ένα ελιτίστικο περιβάλλον που απορρίπτει την κοινωνική και συνεργατική φύση της μάθησης. Μέχρι όμως να φτάσουμε στην ολική κοινωνική απελευθέρωση και να επαναπροσδιορίσουμε έκτος των άλλων, τους κοινωνικούς ρόλους (φοιτήτρια, καθηγητής, ερευνήτρια, εργαζόμενος κ.α.) και τις χρόνια παγιωμένες σχέσεις όπως τη σχέση του πανεπιστημίου με το φοιτητή/τρια και τη σχέση του πανεπιστημίου με την κοινωνία, χρειαζόμαστε αυτοοργανωμένες δομές που θα προάγουν αρχικά την κριτική αμφισβήτηση των θεσμών. Και ίσως αυτές οι δομές παράξουν σε βάθος χρόνου και το επίδικο, την παραγωγή νέων εναλλακτικών κοινωνικών δεσμών, σχέσεων, ιδεών και επιθυμιών με σαφή επιθετικό προσανατολισμό ενάντια στις ήδη εδραιωμένες.

Το τελευταίο διάστημα και κάτω από την πίεση των κρατικών τελεσιγράφων, ένα μέρος του φοιτητικού κόσμου επέλεξε να αντισταθεί στην εφαρμογή του νόμου Κεραμέως. Οι πορείες, οι καταλήψεις πανεπιστημιακών κτιρίων και η προσπάθεια επανοικειοποίησης των πανεπιστημιακών χώρων ανέστειλε την εφαρμογή του μέτρου της πανεπιστημιακής αστυνομίας. Και μαζί με αυτό επιβεβαιώθηκε ακόμα μια φορά όπως και στη Ν. Σμύρνη πόσο κίβδηλο είναι το αφήγημα της κοινωνικής συναίνεσης. Η συνέπεια, η διάρκεια, η συμμετοχή και κυρίως η μαχητικότητα αυτού του αγώνα θα δείξει το κατά πόσο μπορεί να καταστεί αποτελεσματικός όχι μόνο στην εκπλήρωση του στόχου, αλλά και στην παρακαταθήκη νέων αγώνων με συνολικά απελευθερωτικά επίδικα. Το πλαίσιο των αγώνων εντός των πανεπιστημίων δε δύναται να εξαντλείται στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις όπως προτρέπει η αριστερή πρωτοπορία. Όπως και σε ευρύτερο πλαίσιο μια κοινωνία δε μπορεί να είναι ελεύθερη όσο υπάρχει κράτος και κεφάλαιο, έτσι και ένα πανεπιστήμιο δε μπορεί να είναι αυτόνομο σε μια καπιταλιστική κοινωνία.

Υπερασπιζόμαστε τη δυνατότητα να ζούμε, να δρούμε και να αυτοοργανωνόμαστε έξω από το ασφυκτικά μπατσοκρατούμενο κοινωνικό πλαίσιο. Να περπατάμε και να αράζουμε στους πανεπιστημιακούς χώρους καταργώντας στην πράξη το διαχωρισμό σε επιτρεπτές κατηγορίες εισερχόμενων (φοιτητής, ερευνήτρια, εργαζόμενη, περίοικος). Υπερασπιζόμαστε την ανάγκη μας να δημιουργούμε κοινότητες που θα συλλογικοποιούμαστε και θα συνδιαμορφώνουμε έξω από το μοτίβο των κοινωνικών νορμών. Που θα δημιουργούνε ερείσματα ικανά να γεννήσουν επαναστατημένες συνειδήσεις. Για να φτάσουμε οι αυτοοργανωμένες δομές εντός και εκτός πανεπιστημιακών χώρων να γίνουν τα απελευθερωμένα εδάφη αγώνα, που θα προάγουν την έμπρακτη όξυνση του κοινωνικού πολέμου.

Αναρχική Ομάδα Βραχυκύκλωμα

vrahikikloma@espiv.net